

Monitor ZZP'ers Bouw

2015, tweede halfjaar

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Monitor ZZP'ers Bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

September 2016

Monitor ZZP'ers Bouw

2015, tweede halfjaar

Samira Errami

Inhoudsopgave

Woord vooraf	6
1 Conclusies op hoofdlijnen	7
2 Ontwikkeling aantal zzp'ers	10
3 Totaal bouwnijverheid	12
3.1 Gewerkte uren per week	12
3.2 Gewerkte weken	13
3.3 Uurtarieven	13
3.4 Omzet en bruto inkomen	14
3.5 Orderportefeuille	16
3.6 Belemmeringen en toekomstplannen	17
4 Algemene bouw	18
4.1 Gewerkte uren per week	18
4.2 Gewerkte weken	19
4.3 Uurtarieven	19
4.4 Omzet en bruto inkomen	20
4.5 Orderportefeuille	21
4.6 Belemmeringen en toekomstplannen	22
5 Gespecialiseerde bouw	24
5.1 Gewerkte uren per week	24
5.2 Gewerkte weken	25
5.3 Uurtarieven	25
5.4 Omzet en bruto inkomen	26
5.5 Orderportefeuille	27
5.6 Belemmeringen en toekomstplannen	28
6 Grond-, water- en wegenbouw	29
6.1 Gewerkte uren per week	29
6.2 Gewerkte weken	30
6.3 Uurtarieven	30
6.4 Omzet en bruto inkomen	31
6.5 Orderportefeuille	32
6.6 Belemmeringen en toekomstplannen	33
Bijlage	34
Begrippenlijst	35

Woord vooraf

De monitor ZZP'ers Bouw is de vierde rapportage van een halfjaarlijkse conjunctuurmeting onder zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) werkzaam in de bouw. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Programmaraad Bouwnijverheid, een samenwerkingsplatform van werkgevers- en werknemersorganisaties betrokken bij de CAO Bouwnijverheid. Deze meting is verricht in de maanden februari tot en met april 2016 en betreft vragen over de ontwikkelingen in het tweede halfjaar van 2015.

De laatste decennia is het aantal personen dat als zelfstandige zonder personeel in de bouw actief is sterk toegenomen. Afhankelijk van de toegepaste definitie gaat het om een groep van ruim 110.000 ondernemingen zonder personeel die inmiddels een belangrijke schakel vormen in het productieproces van de bouw. Het conjunctuuronderzoek schetst een beeld van de sociaal-economische positie van de zzp'ers aan de hand van kenmerken, die in de tijd kunnen worden gevolgd.

1 Conclusies op hoofdlijnen

De bouwsector liet het afgelopen jaar (2015) een krachtig herstel zien. Vooral de woningbouwsector was de drijvende kracht achter dit herstel. Zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) in de algemene burgerlijke en utiliteitsbouw (B&U) profiteerden hier het meest van. Maar ook de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw en in de grond-, water- en wegenbouw (gww) zagen hun marktcondities hierdoor verbeteren. De opgaande lijn die in 2014 was gestart, werd hierdoor in 2015 voortgezet.

Tabel 1.1 Overzichtstabel kengetallen zzp'ers naar sector, tweede halfjaar 2015

	Totale bouw	Algemene bouw	Gespecialiseerde bouw	Grond-, water- en wegenbouw
Aantal zzp'ers^o	112.000	48.100	59.400	4.500
Bezetting				
Gewerkte uren per week	41	39	42	42
Gewerkte weken per maand	22	23	22	22
Bezettingsgraad	89%	90%	89%	88%
Uurtarieven				
Gemiddelde	€ 38,75	€ 40,54	€ 38,47	€ 37,43
Hoogste	€ 41,34	€ 40,61	€ 42,51	€ 40,30
Laagste	€ 34,48	€ 34,27	€ 35,94	€ 32,46
Omzet				
Omzetmutatie*	2,4%	4,3%	2,1%	0,8%
Berekend bruto inkomen	€ 34.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 33.000
Orderportefeuille				
Werkvoorraad in weken	12	10	10	15

^oBron KvK, gemeten aan het eind van 2015

*Gemeten ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder

Bron: EIB

Bezetting neemt toe

- Zzp'ers in de bouw werkten in het tweede halfjaar van 2015 gemiddeld drie uur per week meer dan een halfjaar eerder. Vooral de toename van het aantal gewerkte uren van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw en in de gww (beide +3 uur) droeg hieraan bij. In de algemene bouw nam het aantal gewerkte uren met één uur toe. Het gemiddelde aantal gewerkte uren voor de totale bouw steeg van 38 uur in de eerste helft van 2015 naar 41 uur per week een halfjaar later.

- Het gemiddelde aantal gewerkte weken bleef voor zzp'ers in de bouw stabiel op 22 weken. In de gww en in de gespecialiseerde bouw werd gemiddeld 22 weken gewerkt. Voor zzp'ers in de gww betekende dit een toename van drie gewerkte weken, voor de gespecialiseerde bouw bleef het aantal onveranderd. In de algemene bouw nam het aantal gewerkte weken met één week toe tot 23 weken.
- De toename van het aantal gewerkte uren werkte door in de bezettingsgraad. Die nam toe van 87% in de eerste helft van 2015 tot 89% zes maanden later. De sterke stijging van de bezettingsgraad van zzp'ers in de algemene bouw (van 85% naar 90%) was hier de oorzaak van. De bezettingsgraad in de gespecialiseerde bouw nam daarentegen slechts licht toe (van 88% naar 89%) en die in de gww daalde (van 91% naar 88%).

Gemiddeld uurtarief daalt licht

- Het gemiddelde uurtarief van zzp'ers in de bouw daalde in de tweede helft van 2015 met 2% ten opzichte het eerste halfjaar van 2015. De laatste zes maanden van 2015 bedroeg het gemiddelde uurtarief € 38,75. In het eerste deel van het jaar was dit nog € 39,58. Deze afname werd vooral veroorzaakt door de daling van het gemiddelde uurtarief van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw (-5% tot € 38,47). Het gemiddelde uurtarief van zzp'ers in de algemene bouw steeg daarentegen met 4% tot € 40,54 en die van zzp'ers in de gww bleef vrijwel gelijk op € 37,43.
- De verschillen tussen het laagste en hoogste in rekening gebrachte uurtarief is toegenomen. In de eerste helft van 2015 bedroeg het verschil gemiddeld € 6,37. In de tweede helft van 2015 steeg dit gemiddelde naar € 6,86. Zowel het hoogste als het laagste in rekening gebrachte uurtarief daalde hierbij licht. Alleen in de gww steeg het laagste in rekening gebrachte tarief licht (€ 0,16), waardoor het verschil tussen de tarieven in deze sector afnam.

Omzetgroei neemt toe

- In de tweede helft van 2015 lag de omzet van zzp'ers in de bouw 2,4% hoger dan in dezelfde periode in 2014. In de eerste helft van 2015 was dit nog een toename van 1,9% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. De twee perioden vergelijkend, is de omzetgroei met 0,5 procentpunt toegenomen. In alle drie de sectoren was er sprake van een toenemende omzetgroei. In de algemene bouw was deze het omvangrijkst (van 2,6% naar 4,3%).
- Het grootste deel van de omzet van zzp'ers in de bouw kwam voort uit de algemene bouw (nieuwbouw en onderhoud van woningen en gebouwen). Opvallend hierbij was de verdubbeling van het omzetaandeel van zzp'ers in de gww uit algemene bouwactiviteiten (van 23% naar 48%). Daarnaast was voor zzp'ers in de bouw ook een toename van de omzet uit infrastructuur zichtbaar. Vooral de gespecialiseerde bouw droeg hieraan bij.
- Het berekende gemiddelde inkomen bleef in de tweede helft van 2015 stabiel rond € 34.000. Alleen in de algemene bouw steeg het gemiddelde inkomen van zzp'ers (van € 33.000 naar € 35.000). In de gespecialiseerde bouw daalde het gemiddelde inkomen tot € 35.000 (-€ 2.000) en in de gww bleef het inkomen onveranderd (€ 33.000).

Werkvoorraad verandert niet, maar wordt positief beoordeeld

- Vergeleken met het eind van het eerste halfjaar van 2015 bleef de gemiddelde werkvoorraad aan het eind van het tweede halfjaar van 2015 onveranderd. In totaal bedroeg de gemiddelde werkvoorraad van zzp'ers in de bouw 12 weken. Alleen zzp'ers in de gww zagen een toename van hun werkvoorraad in tweede helft van 2015 (van 13 naar 15 weken). In de algemene bouw (-3 weken) en in de gespecialiseerde bouw (-1 week) nam de werkvoorraad af.
- Ondanks dat de werkvoorraad niet veranderde, beoordeelden zzp'ers deze positief. Ruim twee derde van de zzp'ers gaf aan de werkvoorraad als normaal of groot te beschouwen. Over de toekomst zijn zzp'ers ook positief. Zo denkt ruim 40% aan het eind van 2015 dat de markt aan zal trekken en houdt slechts 5% rekening met een afzwakkende markt.

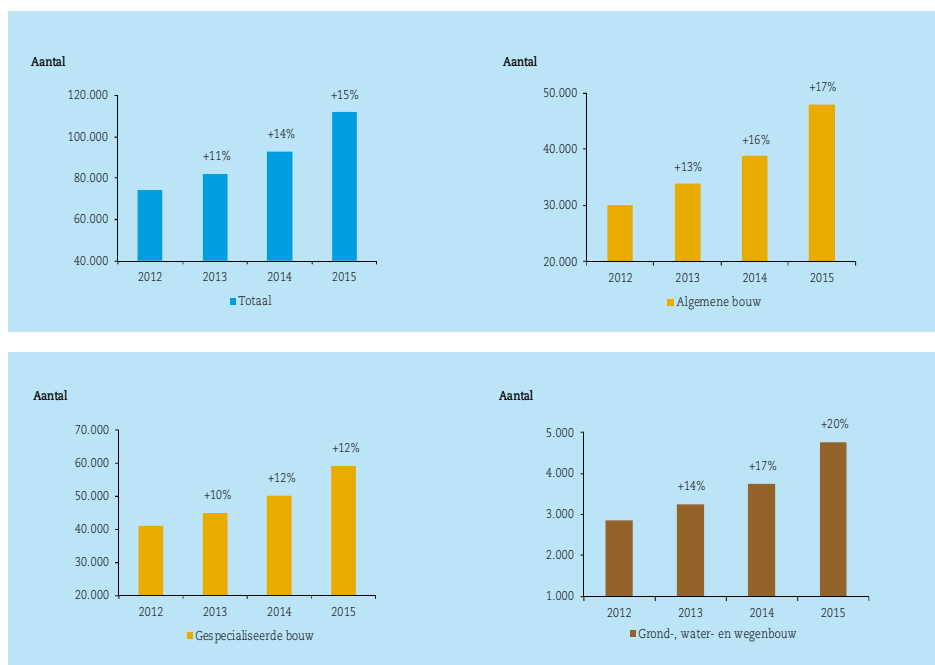
Minderheid ondervindt belemmeringen, meerderheid blijft zzp'er

- De overgrote meerderheid van zzp'ers in de bouw (80%) ondervond geen belemmeringen bij het uitoefenen van zijn werk en de meeste zzp'ers (70%) gaven aan in de toekomst zzp'er te blijven. Zzp'ers die wel belemmeringen ondervonden, zagen concurrentie van buitenlandse zzp'ers (alleen in de algemene en gespecialiseerde bouw), slechte prijzen en klanten die niet op tijd betalen als hun grootste obstakels. Slechte prijzen en klanten die niet of niet op tijd betalen werden in de tweede helft van 2015 in sterk toenemende mate als belemmerend ervaren. Daarentegen werd te weinig werk, klanten die geen voorschot geven en regelgeving veel minder als belemmerend gezien.

2 Ontwikkeling aantal zzp'ers

Eind 2015 stonden ruim 110.000 zzp'ers ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel als ondernemer in de bouw. Het totaal aantal zzp'ers is ten opzichte van 2014 met 15% gestegen.

In absolute aantallen groeide de groep zzp'ers in de gespecialiseerde en algemene bouw het meest de afgelopen jaren. In beide sectoren nam het aantal zzp'ers in 2015 met ruim 9.000 toe ten opzichte van 2014. Daarentegen zag de gww-sector de grootste relatieve groei van zzp'ers. Zo nam het aantal zzp'ers in deze sector met 20% toe ten opzichte van 2014.¹

¹ Zie bijlage tabel A en B voor een overzicht van de samenstelling van de populatie, de steekproef en de responsgroep naar sector en naar regio.

Aantal zzp'ers in de bouw

In tabel 2.1 is een overzicht opgenomen van het aantal zzp'ers in de bouw volgens diverse bronnen.

Tabel 2.1 Aantal zelfstandigen in de bouw naar diverse bronnen¹

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bedrijven met 1 werkzame persoon, CBS ²	104.125	108.665	110.300	112.910	118.405	125.410
Aantal zzp'ers, CBS ³	92.000	94.600	96.600	97.200	.	.
Aantal eenmanszaken KvK	62.575	69.734	77.034	85.805	97.665	112.019

¹Per 1 januari

²CBS bedrijvendemografie

³CBS zelfstandigen zonder personeel exclusief directeur grootaandeelhouder; inkomen, persoonskenmerken, bedrijfstak

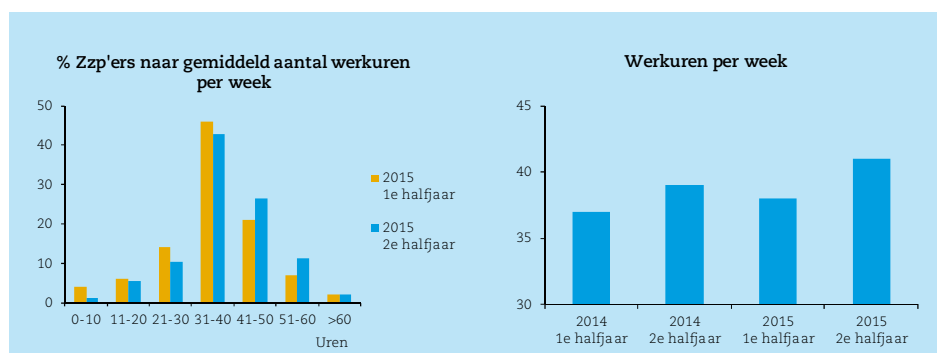
Bron: CBS en KvK, bewerking EIB

3 Totaal bouwnijverheid

3.1 Gewerkte uren per week

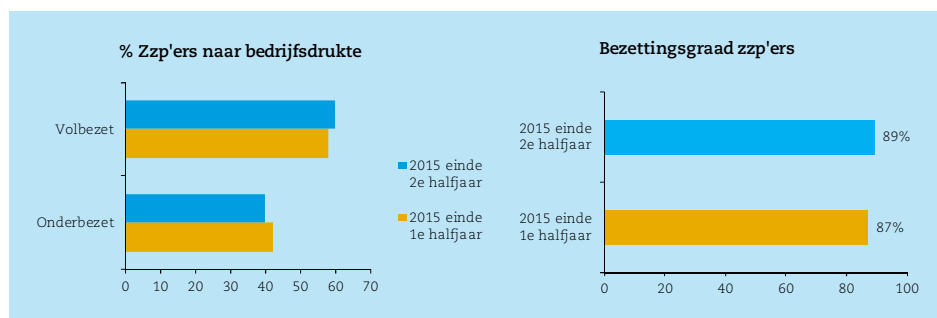
Stijging aantal gewerkte uren

In de tweede helft van 2015 steeg het gemiddelde aantal gewerkte uren van zzp'ers in de bouw met drie uur per week naar 41 uur ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Deze toename werd vooral veroorzaakt door de stijging van het aantal gewerkte uren in de gespecialiseerde bouw en in de gww. Met deze stijging wordt de trend van een gemiddeld langere werkweek versterkt. In de tweede helft van 2015 nam het aandeel zzp'ers dat minder dan 30 uur werkte dan ook af ten gunste van het aandeel dat meer uren werkte.

Bezettingsgraad neemt toe

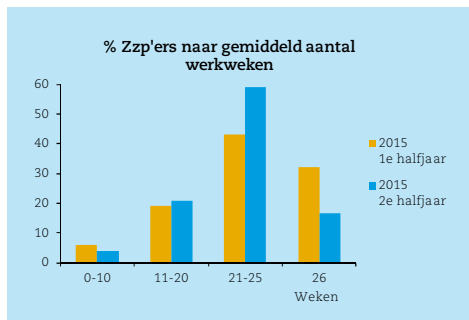
De bezettingsgraad nam in de tweede helft van 2015 met twee procentpunt toe tot 89% ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Vooral de sterk toegenomen bezettingsgraad in de algemene bouw droeg hieraan bij (+5 procentpunt). In lijn met de hogere bezettingsgraad gaf meer dan de helft (60%) van de zzp'ers in de tweede helft van 2015 aan volledig bezet te zijn. Dit aandeel is ten opzichte van de eerste helft van 2015 gestegen.

3.2 Gewerkte weken

Aantal gewerkte weken blijft stabiel

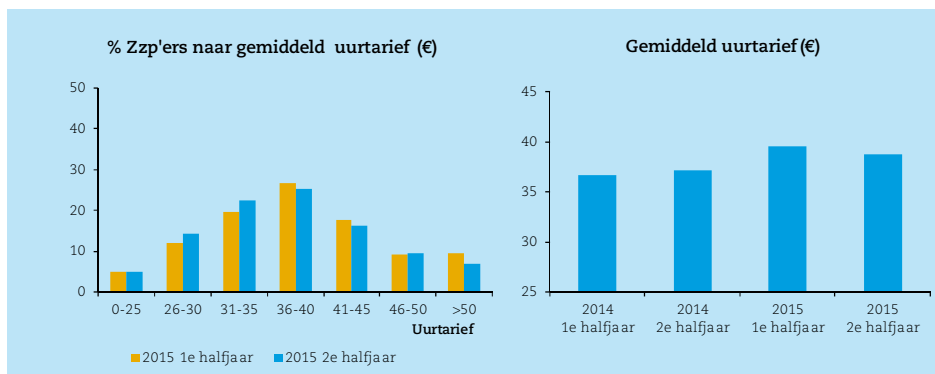
Gemiddeld werkte een zzp'er in de bouw in de tweede helft van 2015, net als in de eerste helft van hetzelfde jaar, 22 van de 26 weken. In de gww (+3 weken) en in de gespecialiseerde bouw (onveranderd aantal) werd in de tweede helft van 2015 gemiddeld 22 weken gewerkt. In de algemene bouw lag dit gemiddelde op 23 weken (+1 week). In de verdeling van de zzp'ers over het aantal gewerkte weken valt op dat het aandeel dat 21 tot 25 weken werkte, toegenomen is. Meer dan de helft van de zzp'ers (59%) werkte 21 tot 25 weken en is goed bezet geweest. Dit beeld geldt voor de drie sectoren.

3.3 Uurtarieven

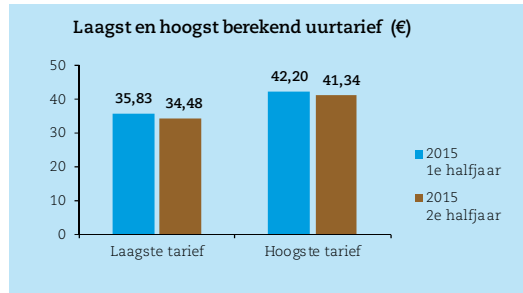
Lichte daling van gemiddeld uurtarief

In het tweede halfjaar van 2015 is het gemiddelde uurtarief (inclusief arbeidsloon en overhead) van zzp'ers in de bouw met € 0,83 afgenomen tot € 38,75. Deze afname komt voort uit een groter aandeel zzp'ers in de gespecialiseerde bouw (+14 procentpunt) en in de gww (+13 procentpunt) dat minder dan € 36 in rekening bracht. Niettemin rekent net als in de eerste helft van 2015 meer dan de helft van de zzp'ers in de bouw (64%) een tarief dat tussen € 30 en € 45 per uur ligt.

Lichte daling laagste en hoogste uurtarief

Zowel het laagste als het hoogste in rekening gebrachte tarief daalde licht in de tweede helft van 2015 ten opzichte van het eerste halfjaar. Hierdoor nam het verschil tussen het hoogste en laagste tarief met € 0,49 toe tot € 6,86. Beide tarieven lagen daarentegen wel hoger dan in 2014.

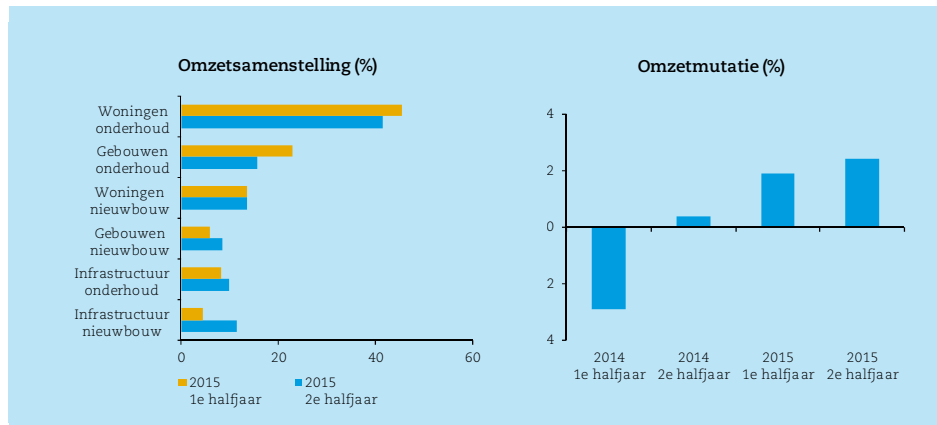

3.4 Omzet en bruto inkomen

Omzetgroei neemt toe

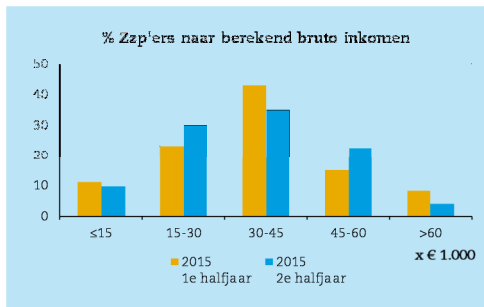
In het laatste halfjaar van 2015 nam de gemiddelde omzet met 2,4% toe ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. In de eerste helft van 2015 was dit nog 1,9% vergeleken met dezelfde periode een jaar eerder. De twee perioden vergeleken is de omzetgroei met 0,5 procentpunt toegenomen.

Zzp'ers haalden, net als in de voorgaande periode, het grootste deel van hun omzet uit het onderhoud (inclusief herstel en verbouw) van woningen (42%) en gebouwen (16%). Dit aandeel nam wel af ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Daarnaast valt op dat vooral de omzet uit de nieuwbouw van infrastructuur en in mindere mate de omzet uit het onderhoud van infrastructuur in de tweede helft van 2015 toenam.

Bruto inkomen blijft gelijk

Het gemiddelde berekende bruto inkomen dat zzp'ers in de tweede helft van 2015 verdienden was ruim € 34.000. Hiermee bleef het bruto inkomen ten opzichte van de eerste helft van 2015 onveranderd. Voor meer dan de helft van de zzp'ers (64%) lag het bruto inkomen tussen € 15.000 en € 45.000. Dit aandeel daalde licht (-1,6 procentpunt) ten opzichte van de eerste helft van 2015. Daartegenover stond een stijging van het aandeel zzp'ers dat tussen € 45.000 en € 60.000 verdiende (+7 procentpunt).

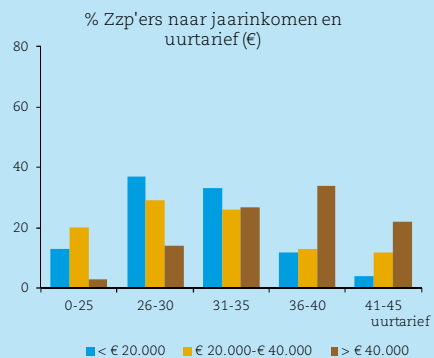
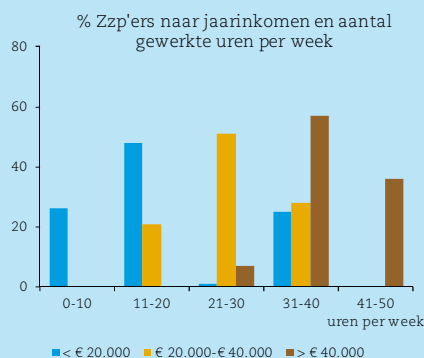

De karakteristieken van de zzp'ers naar bruto jaarinkomen

Het grootste deel van de zzp'ers (82%) heeft op basis van het opgegeven aantal gewerkte weken, gewerkte uren per week en gemiddelde uurtarief een bruto jaarinkomen dat boven de € 40.000 ligt. Doordat het opgegeven uurtarief vaak ook een vergoeding voor de overheadkosten (materieel, administratief werk etc.) bevat, is het bruto-inkomen niet gelijk aan het besteedbaar inkomen. Van de zzp'ers heeft 13% een inkomen tussen € 20.000 en € 40.000 en slechts 5% van de zzp'ers heeft een inkomen dat minder dan € 20.000 is.

Kijkend naar de gewerkte uren en het uurtarief naar hoogte van het jaarinkomen valt op dat het merendeel van de zzp'ers met een inkomen kleiner dan € 20.000 ook weinig uren per week werkt. Driekwart werkt 20 uur of minder. Daarnaast hanteren deze zzp'ers ook vaker een lager uurtarief. Ruim 50% van de zzp'ers hanteert een uurtarief lager dan € 30. Het lijkt er dan ook op dat deze groep zzp'ers zich niet fulltime op de bouw richt of andere inkomensbronnen heeft. Het omgekeerde beeld is waarneembaar voor de zzp'ers met een hoog inkomen (> € 40.000). In deze inkomenscategorie werkt ruim 90% tussen 30 en 50 uur per week en hanteert ruim 80% een uurtarief tussen € 30 en € 45.

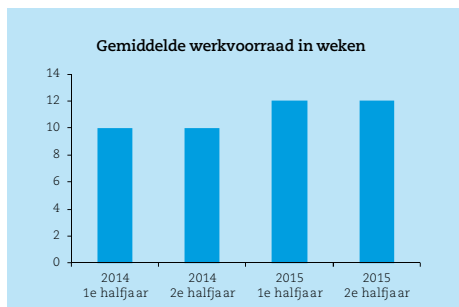
Het beeld dat hieruit naar voren komt, is dat zowel het aantal gewerkte uren per week als het uurtarief van invloed is op het jaarinkomen. Hoe meer gewerkte uren en hoe hoger het uurtarief, hoe hoger het jaarinkomen van de zzp'er.

3.5 Orderportefeuille

Werkvoorraad blijft stabiel op hoger niveau

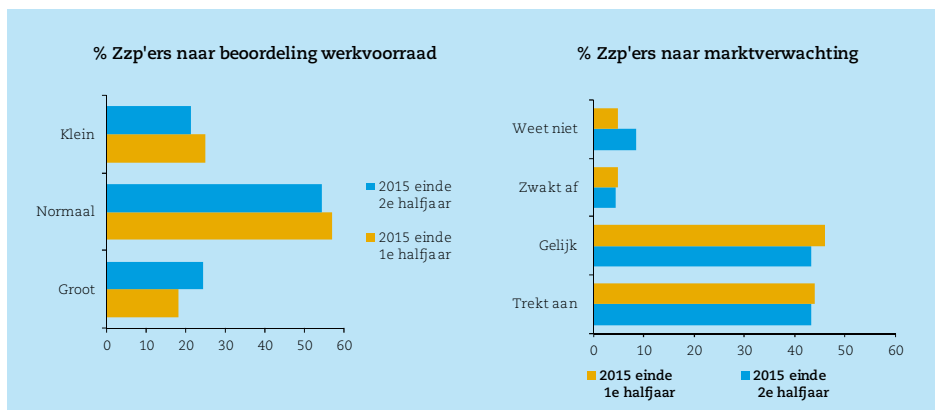
De gemiddelde werkvoorraad bleef in de tweede helft van 2015 gelijk aan die van de eerste helft van 2015. Gemiddeld hadden zzp'ers in 2015 12 weken werk. Ten opzichte van 2014 steeg de werkvoorraad met twee weken. Het aandeel zzp'ers dat de werkvoorraad zag stijgen, nam daarbij met vier procentpunt toe tot 38%. Ongeveer 30% had dezelfde werkvoorraad (-6 procentpunt vergeleken met de eerste helft van 2015) en 32% beschouwde de werkvoorraad als lager (+2 procentpunt vergeleken met de eerste helft van 2015).

Zzp'ers positief over werkvoorraad en de toekomst

De toename van de positieve beoordeling van de werkvoorraad zette zich voort in het tweede halfjaar van 2015. Zo beoordeelde een kwart van de zzp'ers zijn werkvoorraad als groot en gaf ruim 50% aan zijn werkvoorraad als normaal te beschouwen. Daarnaast nam het aandeel dat de werkvoorraad als klein beoordeelde af ten opzichte van het eerste halfjaar.

Ook naar de toekomst toe lijken zzp'ers in de bouw positief gesteld. Het merendeel van de zzp'ers verwachtte net als in de eerste helft van 2015 dat de markt aantrekt of gelijk blijft.

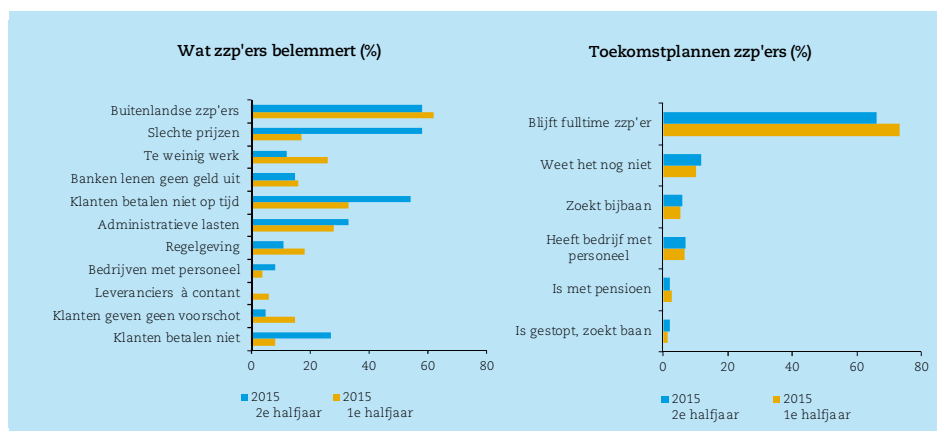

3.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Minder belemmering door te weinig werk, voorschotten en regelgeving

Een ruime meerderheid (80%) van de zzp'ers in de bouw ondervond in de tweede helft van 2015 geen belemmeringen in het uitvoeren van zijn dagelijkse werkzaamheden. Het deel dat wel belemmeringen ondervond (20%), gaf aan te weinig werk, klanten die geen voorschot geven en regelgeving veel minder als obstakel te zien. Leveranciers die contant betaald wilden worden, vormen zelfs helemaal geen belemmering meer. Daarentegen werden slechte prijzen, klanten die niet op tijd of helemaal niet betalen in toenemende mate als belemmerend ervaren in het tweede halfjaar van 2015.

In lijn met de verbeterde situatie van de zzp'er in de bouw geeft het merendeel van de zzp'ers in de tweede helft van 2015 aan zzp'er te blijven.

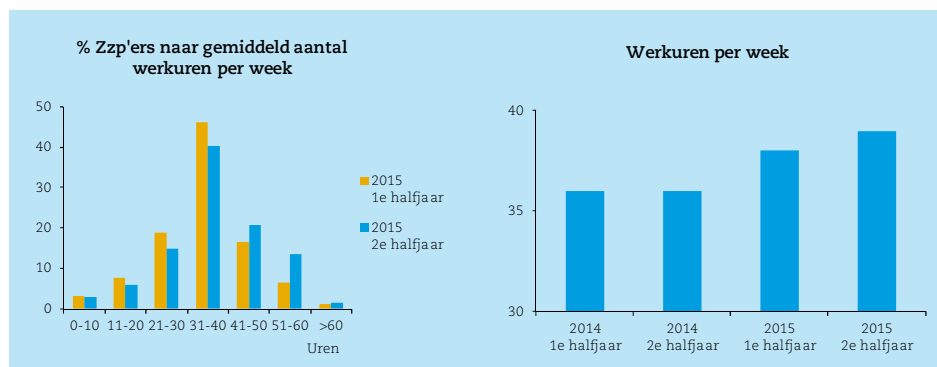

4 Algemene bouw

4.1 Gewerkte uren per week

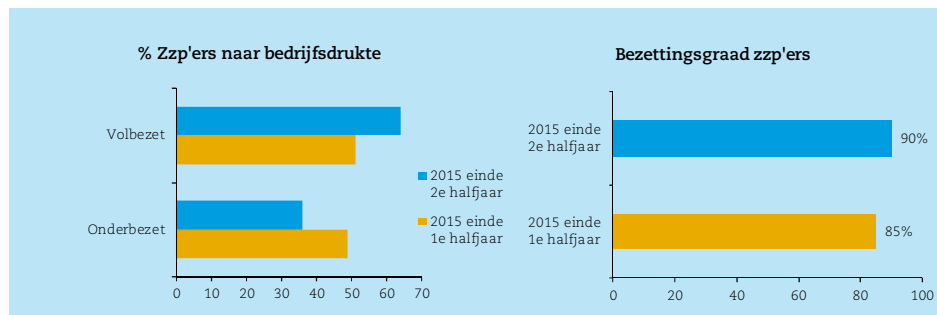
Toename aantal gewerkte uren per week

Het gemiddeld aantal gewerkte uren per week in de algemene bouw nam in het tweede halfjaar van 2015 licht toe. Werkten zzp'ers in het eerste halfjaar van 2015 nog gemiddeld 38 uur per week, in de tweede helft was dit 39 uur per week. In lijn met deze toename is in de verdeling van de zzp'ers naar aantal gewerkte uren per week een verschuiving van minder naar meer gewerkte uren zichtbaar. Ruim drie kwart van de zzp'ers in de algemene bouw werkte meer dan 31 uur per week. Hiervan werkte een groot deel tussen 31 en 50 uur per week.

Bezettingsgraad stijgt

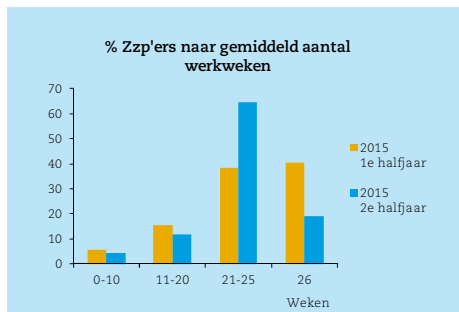
Het aandeel zzp'ers werkzaam in de algemene bouw dat aangeeft volledig bezet te zijn geweest, is in de tweede helft van 2015 met 13 procentpunt toegenomen tot 64% ten opzichte van het eerste halfjaar. Ook de bezettingsgraad, gemeten in het werkelijk aantal gewerkt uren per week ten opzichte van wat mogelijk was geweest bij volledige bezetting, is toegenomen. Bedroeg de bezettingsgraad in het eerste halfjaar nog 85%, in de tweede helft van 2015 nam deze toe tot 90%.

4.2 Gewerkte weken

Aantal gewerkte weken groeit

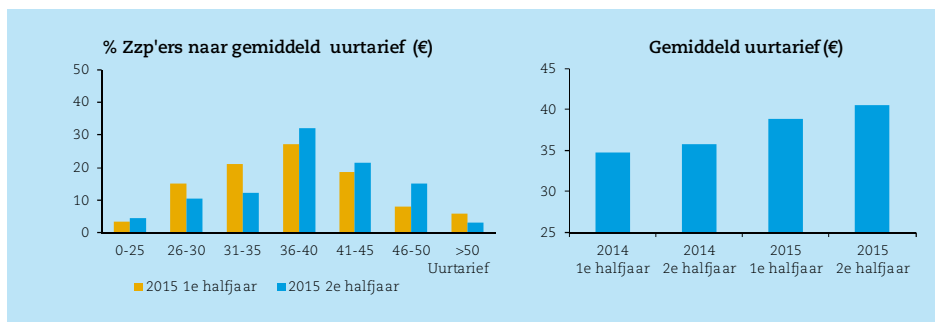
Ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015 is het gemiddelde aantal gewerkte weken van zzp'ers in de algemene bouw met één week toegenomen tot 23 weken. In de verdeling van zzp'ers naar gewerkte weken is te zien dat dit vooral komt door de forse toename van het aandeel dat tussen 21 en 25 weken werkte (van 38% naar 65%) en door de afname van het aandeel dat minder dan 20 weken werkte (van 23% naar 16%). Ongeveer 20% van de zzp'ers gaf aan in het tweede halfjaar van 2015 alle weken gewerkt te hebben. In de eerste helft van 2015 was dit nog 40%.

4.3 Uurtarieven

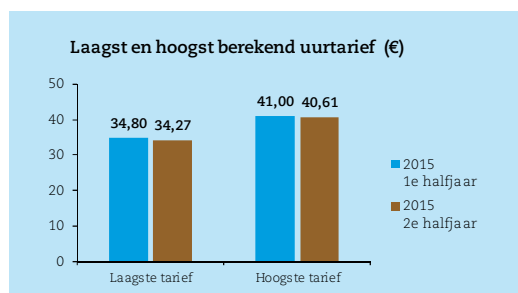
Gemiddeld uurtarief stijgt

Naast dat het aantal gewerkte weken, uren per week en de bezettingsgraad in de algemene bouw toenam, is het gemiddelde uurtarief ook toegenomen in de tweede helft van 2015. In de eerste helft van 2015 bedroeg het gemiddelde uurtarief nog € 38,80, in de tweede helft nam dit tarief met ruim 4% toe tot € 40,54. In de verdeling van het aandeel zzp'ers naar berekend uurtarief is een duidelijke verschuiving naar hogere gehanteerde tarieven waarneembaar. Zo nam het aandeel zzp'ers dat meer dan € 36 in rekening bracht met ruim 12 procentpunt toe in de tweede helft van 2015 vergeleken met de eerste helft. Hierbinnen steeg vooral het aandeel zzp'ers dat € 46 tot € 50 per uur vroeg (+7 procentpunt).

Lichte afname laagste en hoogste uurtarief

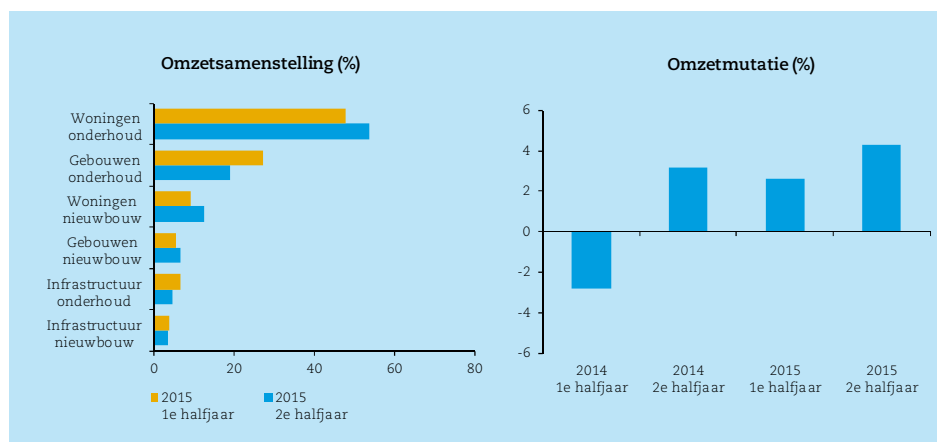
Ondanks dat het gemiddelde uurtarief in de tweede helft van 2015 steeg ten opzichte van een halfjaar eerder, was er een lichte daling van het laagste en het hoogste in rekening gebrachte tarief te zien. Het laagste uurtarief daalde met 1,5% tot € 34,27 en het hoogste uurtarief daalde met 1% naar € 40,61 ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Het verschil tussen beide tarieven nam hierdoor toe van € 6,20 naar € 6,34.

4.4 Omzet en bruto inkomen

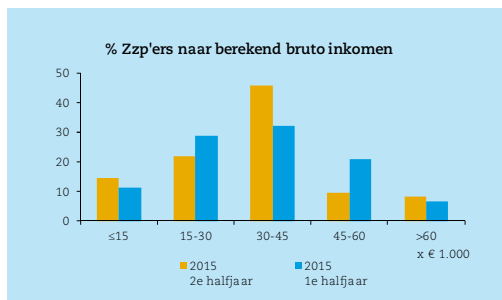
Omzetgroei neemt toe

De toename van de omzet in de tweede helft van 2015 ten opzichte van dezelfde periode in 2014 steeg, vergeleken met de toename van de omzet in de eerste helft van 2015 ten opzichte van de eerste helft van 2014. In de eerste helft van 2015 nam de omzet nog met ongeveer 2,5% toe ten opzichte van dezelfde periode in 2014, in de tweede helft van 2015 steeg de toename van de omzet met 1,5 procentpunt tot ruim 4% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Zzp'ers in de algemene bouw haalden het merendeel van hun omzet uit het onderhoud van woningen en gebouwen. Het onderhoud van woningen nam in aandeel toe, terwijl die van gebouwen daalde. De aantrekkelijke markt zorgde er daarnaast voor dat het omzetaandeel uit de nieuwbouw van woningen en gebouwen toenam.

Bruto inkomen neemt toe

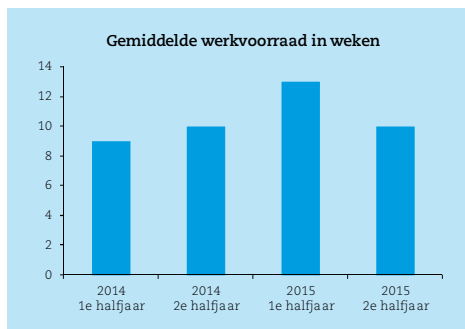
Het gemiddelde berekende bruto inkomen van zzp'ers in de algemene bouw steeg van € 33.000 in de eerste helft van 2015 naar bijna € 35.000 in het tweede helft van 2015. De perioden vergelijkend, is het bruto inkomen met 7% gestegen. De stijging van het inkomen ten opzichte van de eerste helft van 2015 wordt vooral verklaard door het toegenomen aandeel zzp'ers dat in de tweede helft van 2015 tussen € 45.000 en € 60.000 verdiende (+11 procentpunt).

4.5 Orderportefeuille

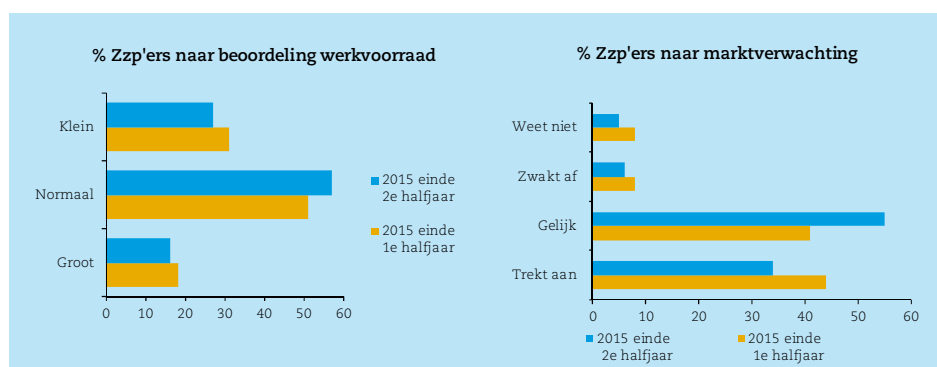
Werkvoorraad daalt

De gemiddelde werkvoorraad in de algemene bouw bedroeg aan het eind van de tweede helft van 2015 tien weken. Hiermee is de werkvoorraad ten opzichte van de eerste helft van 2015 met drie weken afgenomen. In lijn met de afgenomen werkvoorraad daalde het aandeel zzp'ers dat aangaf een grotere werkvoorraad te hebben met 13 procentpunt naar 19% in de tweede helft van 2015 ten opzichte van de eerste helft van dat jaar. Daarbij nam het aandeel dat een kleinere werkvoorraad had met zes procentpunt toe tot 42%.

Zzp'ers positief gestemd

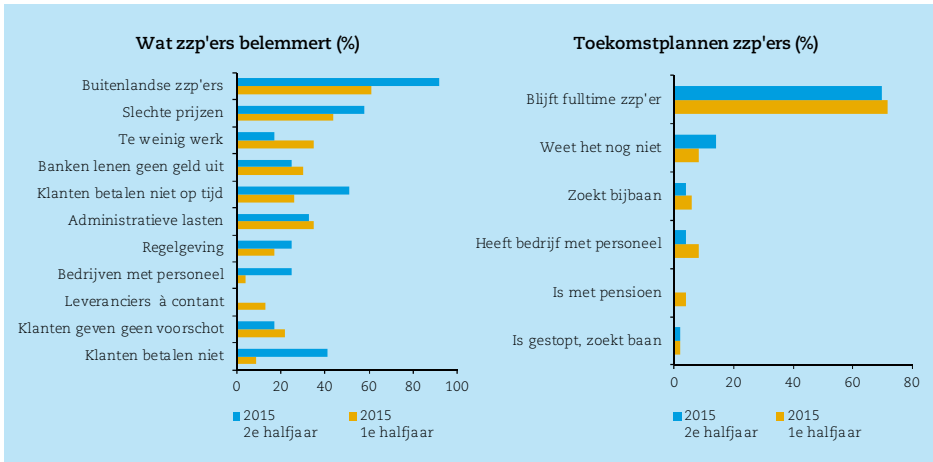
Ondanks de gedaalde werkvoorraad beoordeelden zzp'ers in de algemene bouw hun werkvoorraad aan het eind van 2015 overwegend positief. Zo nam het aandeel dat de werkvoorraad als normaal of zelfs groot beschouwde toe en kromp het aandeel dat de werkvoorraad klein vond. De verwachtingen voor de toekomst zijn ook positief. Daarentegen is het beeld iets milder vergeleken met het eerste halfjaar van 2015. Niettemin denkt een ruime meerderheid van de zzp'ers werkzaam in de algemene bouw dat de marktsituatie gelijk blijft of aantrekt (89%) en nam het aandeel dat denkt dat de markt afzwakt licht af.

4.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Buitenlandse concurrentie en geldzaken belemmeren

In de algemene bouwervaarde ruim 80% van de zzp'ers geen belemmeringen. Voor de 20% die wel belemmeringen ondervond, vormde de concurrentie van buitenlandse zzp'ers en geldzaken zoals slechte prijzen en klanten die niet op tijd betalen de belangrijkste belemmeringen. Daarnaast werden vooral bedrijven met personeel en klanten die helemaal niet betalen meer als belemmering gezien in het tweede halfjaar van 2015. Te weinig werk, banken die geen geld uitlenen en klanten die een voorschot willen, werden daarentegen minder als obstakel gezien en contante betalingen aan leveranciers vormden geen enkele belemmering meer. De belemmeringen weerhouden zzp'ers in de algemene bouw er niet van om zzp'er te blijven. Het merendeel van de zzp'ers (bijna 70%) gaf aan fulltime zzp'er te blijven.

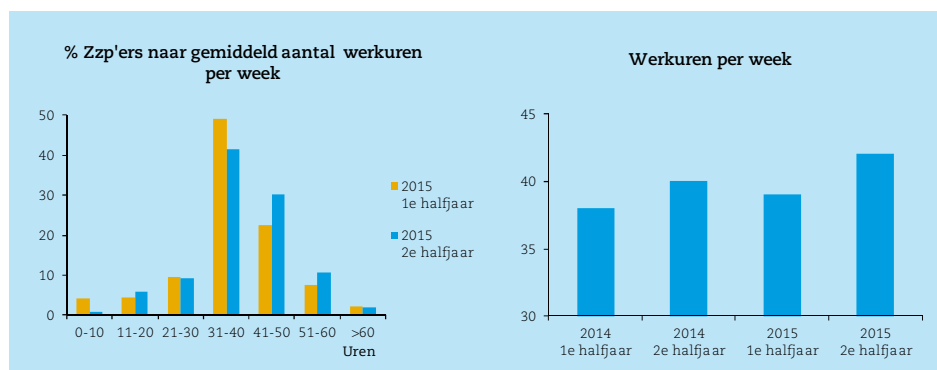

5 Gespecialiseerde bouw

5.1 Gewerkte uren per week

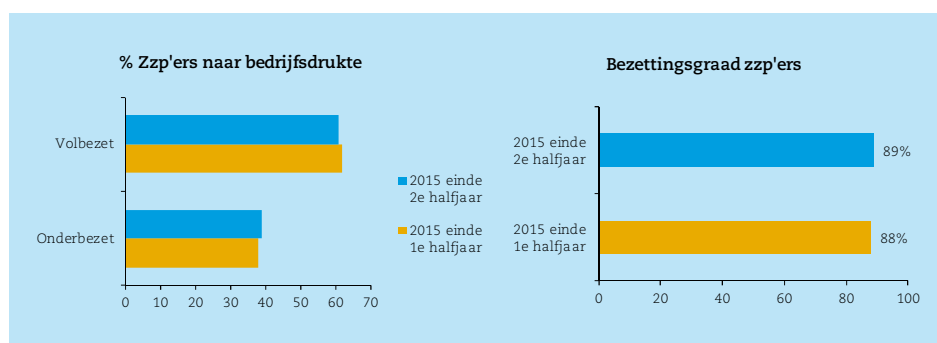
Aantal gewerkte uren neemt toe

Zzp'ers in de gespecialiseerde bouw hebben in de tweede helft van 2015 gemiddeld drie uur per week meer gewerkt dan in de eerste helft van 2015. Hierdoor steeg het gemiddelde aantal gewerkte uren per week van 39 naar 42 uur. Kijkend naar de verdeling van zzp'ers naar gewerkte uren valt op dat het merendeel (ruim 70%) tussen 31 en 50 uur per week werkte. Dit beeld is niet veranderd ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Wel is het aandeel zzp'ers dat meer uren per week werkte toegenomen. Zo werkte in de tweede helft van 2015 43% meer dan 41 uur. In de eerste helft van 2015 was dit nog 32%.

Bezettingsgraad stijgt licht

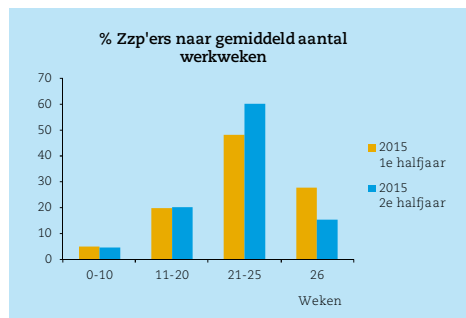
Ondanks dat zzp'ers in de gespecialiseerde bouw meer uren per week werkten, steeg de bezettingsgraad slechts licht. In het tweede halfjaar van 2015 steeg de bezettingsgraad met één procentpunt tot 89% ten opzichte van een halfjaar eerder. Ook het aandeel zzp'ers dat aangaf onder- of volbezet te zijn, veranderde bijna niet. Iets meer zzp'ers (+1 procentpunt) gaven aan onderbezet te zijn. Niettemin gaf het merendeel (61%) van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw nog steeds aan volbezet te zijn.

5.2 Gewerkte weken

Gemiddeld aantal gewerkte weken blijft stabiel

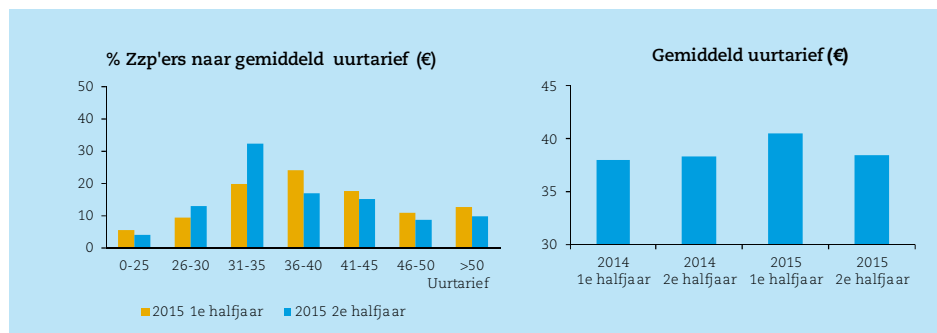
Het gemiddelde aantal gewerkte weken van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw bleef in het tweede halfjaar van 2015 op hetzelfde niveau als een halfjaar eerder. Er werd gemiddeld 22 van 26 weken gewerkt. Het aandeel zzp'ers dat tussen 21 en 25 weken per halfjaar werkte nam in het tweede halfjaar van 2015 fors toe (12 procentpunt). Tegenover deze toename stond een afname van het aandeel dat in het tweede halfjaar van 2015 iedere week had gewerkt. Ongeveer 15% van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw werkte 26 weken in de tweede helft van 2015.

5.3 Uurtarieven

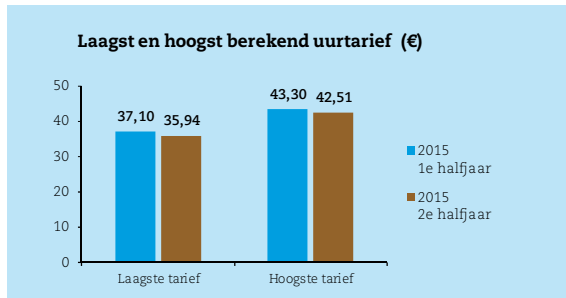
Gemiddeld uurtarief daalt

Het gemiddelde gehanteerde uurtarief van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw daalde met 5% in de tweede helft van 2015 ten opzichte van een halfjaar eerder. Bedroeg het gemiddelde uurtarief in de eerste helft van 2015 nog € 40,50, een halfjaar later zakte dit naar € 38,47. Deze daling werd verklaard door een verschuiving naar gemiddeld lagere tarieven in de tweede helft van 2015. Zo verschoof het modale tarief van € 36 tot € 40 naar € 30 en € 35. Daarnaast nam het aandeel zzp'ers dat meer dan € 36 in rekening bracht met 14 procentpunt af ten opzichte van de eerste helft van 2015.

Laagste en hoogste uurtarief dalen

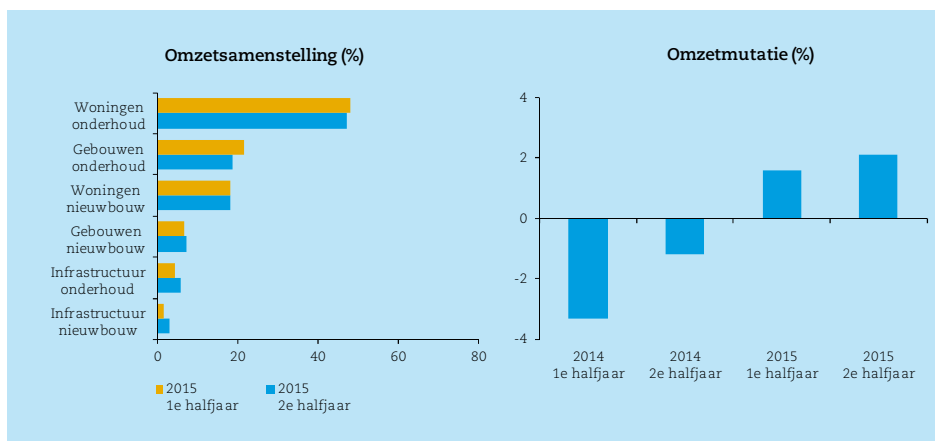
In de tweede helft van 2015 nam zowel het hoogste als het laagste berekende uurtarief af ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015. Het laagste tarief daalde met € 1,16 (-3%) naar € 35,94 en het hoogste tarief daalde met € 0,79 (-2%) naar € 42,51. Het verschil tussen beide tarieven nam hierdoor toe van € 6,20 naar € 6,57.

5.4 Omzet en bruto inkomen

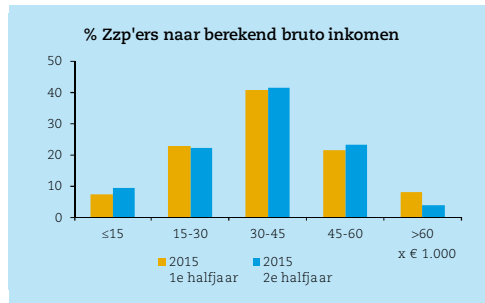
Omzetgroei neemt toe

In de tweede helft van 2015 zette de toename van de omzetgroei, die in het eerste halfjaar was ingezet, door. Zo nam de omzet in de tweede helft van 2015 vergeleken met dezelfde periode een jaar eerder met ruim 2% toe, terwijl deze toename in de eerste helft van 2015 vergeleken met dezelfde periode een jaar eerder nog 1,6% bedroeg. De perioden vergelijkend nam de omzetgroei met 0,4 procentpunt toe. In de samenstelling van de omzet levert het onderhoud aan woningen en gebouwen en de nieuwbouw van woningen de gespecialiseerde bouw nog steeds de meeste omzet op. Wel zijn de aandelen ervan licht gedaald ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015 (met uitzondering van de woningniewbouw). Tegenover deze dalingen stond een lichte toename van de omzetaandelen uit de infrastructuur.

Inkomen neemt af

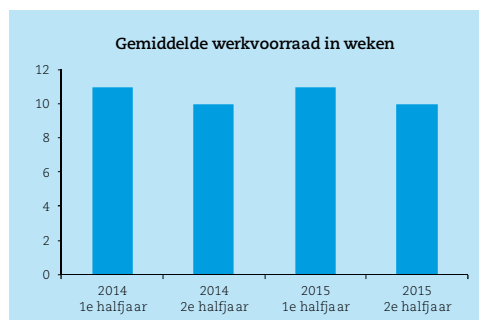
Het gemiddelde berekende bruto inkomen van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw daalde in de tweede helft van 2015 ten opzichte van de eerste helft met 5%. Het gemiddelde inkomen bedroeg in de tweede helft van 2015 om en nabij € 35.000. In de eerste helft van 2015 lag dit gemiddelde ongeveer op € 37.000. De daling van het berekende gemiddelde inkomen wordt verklaard vanuit de daling van het gemiddelde uurtarief en het gelijkblijvende aantal gewerkte weken. Ook de ontwikkeling van de extreme inkomensgroepen (< € 15.000 en > € 60.000) droegen hieraan bij.

5.5 Orderportefeuille

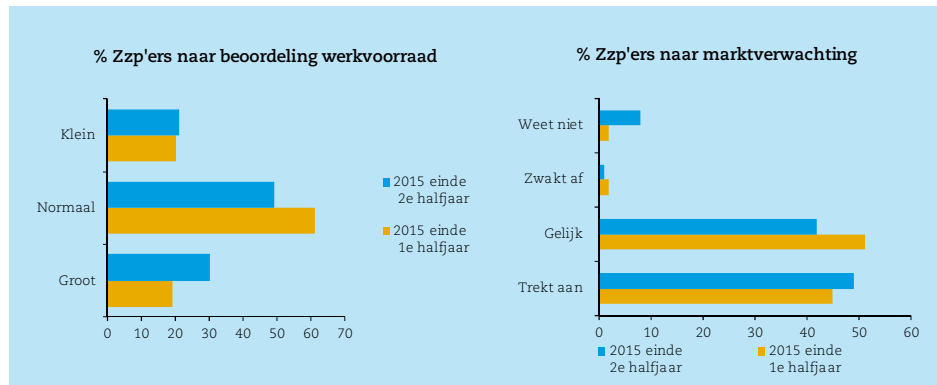
Werkvoorraad neemt af

De gemiddelde werkvoorraad van zzp'ers in de gespecialiseerde bouw is aan het eind van 2015 vergeleken met het eind van het eerste halfjaar van 2015 met één week afgenomen. De werkvoorraad bedroeg hierdoor tien weken. Niettemin steeg het aandeel zzp'ers dat aangaf een hogere werkvoorraad te hebben met 20 procentpunt tot 56% ten opzichte van de eerste helft van 2015 en nam het aandeel met een lagere werkvoorraad met vijf procentpunt af tot 21%.

Zzp'ers positief gestemd over de toekomst

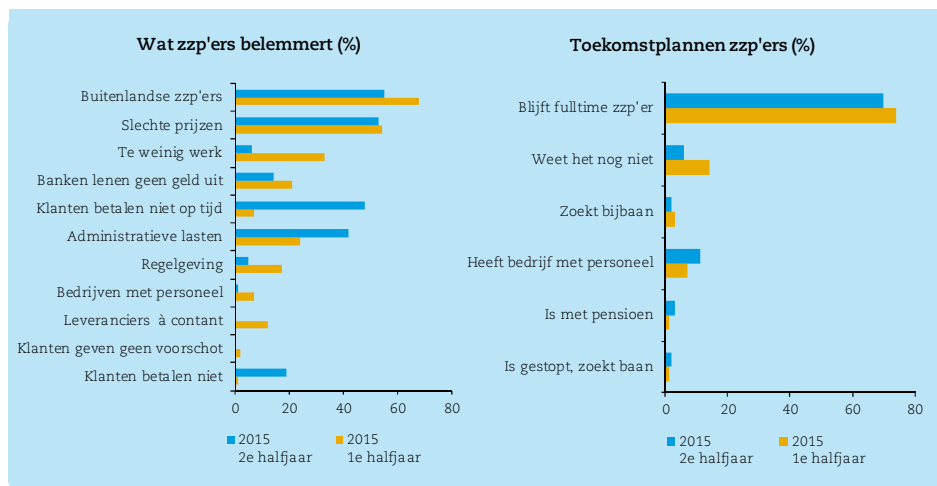
Zzp'ers in de gespecialiseerde bouw beoordeelden hun werkvoorraad ondanks de afname ervan positief en hebben meer vertrouwen in de markt. Dit blijkt onder meer uit het toenemende aandeel (+ 11 procentpunt) dat de werkvoorraad als groot bestempelde. Daarnaast verwacht ruim 90% dat de marktsituatie gelijk blijft of aantrekt en nam het aandeel dat denkt dat de markt afzwakt af tot slechts 1%.

5.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Te weinig werk en regelgeving minder belemmerend

Ruim 70% van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw gaf in het tweede halfjaar van 2015 aan geen last te hebben gehad van belemmeringen. Voor de overige 30% die wel belemmeringen ondervond, was te weinig werk, banken die geen geld uitlenen en regelgeving veel minder belemmerend dan een halfjaar eerder. Net als in de algemene bouw vormden contante betalingen aan leveranciers helemaal geen belemmering meer. De grootste belemmerende factoren waren concurrentie van buitenlandse zzp'ers, slechte prijzen, klanten die niet op tijd betalen of helemaal niet betalen en administratieve lasten. Daarbij werden administratieve lasten en klanten die te laat of niet betalen fors meer als belemmerend ervaren. Dat zzp'ers in de gespecialiseerde bouw naar de toekomst toe positief gestemd zijn bleek niet alleen uit de marktverwachtingen, ook de toekomstplannen lieten dit beeld zien. Zo gaf een groot deel aan fulltime zzp'er te blijven (70%) en steeg het aandeel zzp'ers dat aangaf zijn bedrijf in de toekomst uit te breiden van 7% naar 11%.

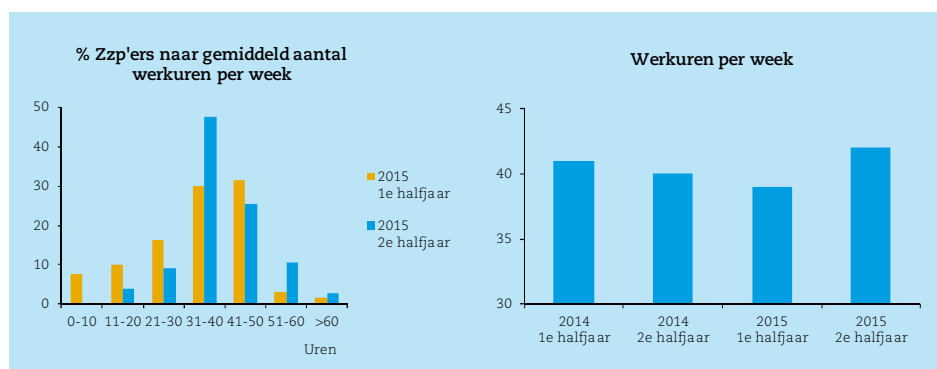

6 Grond-, water- en wegebouw

6.1 Gewerkte uren per week

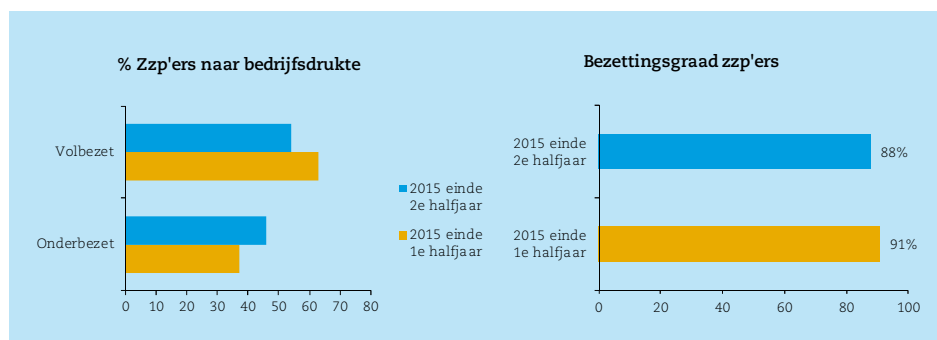
Gemiddeld aantal gewerkte uren stijgt

In de tweede helft van 2015 steeg het gemiddelde aantal gewerkte uren in de infrasector met drie uur naar 42 uur per week ten opzichte van een halfjaar eerder. Voor bijna de helft van de zzp'ers in de infrasector bedroeg de werkweek de laatste zes maanden van 2015 tussen 31 en 40 uur. In het eerste halfjaar van 2015 lag dit aandeel een stuk lager, rond de 30%. Verder steeg het aandeel zzp'ers dat meer dan 41 uur werkte (3 procentpunt) en nam het aandeel dat minder dan 30 uur werkte fors af (21 procentpunt).

Onderbezetting toegenomen

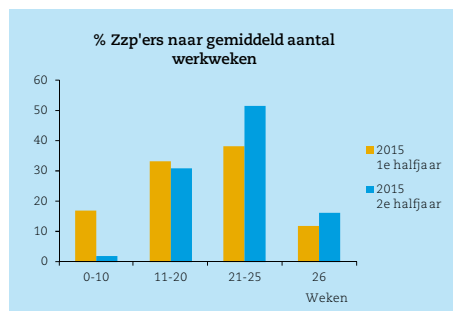
Ondanks de stijging van het aantal gewerkte uren per week is het aandeel zzp'ers in de infrasector dat aangaf onderbezet te zijn in het tweede halfjaar van 2015 toegenomen ten opzichte van een halfjaar eerder (9 procentpunt). Ook de bezettingsgraad, gemeten in het aantal werkelijk gewerkte uren ten opzichte van wat mogelijk geweest zou zijn bij volledige bezetting, ligt in de tweede helft van 2015 (88%) gemiddeld drie procentpunt lager dan in de eerste helft van 2015 (91%). Zzp'ers in de infrasector hadden meer uren kunnen werken dan zij in feite hebben gedaan.

6.2 Gewerkte weken

Sterke stijging gemiddeld aantal gewerkte weken

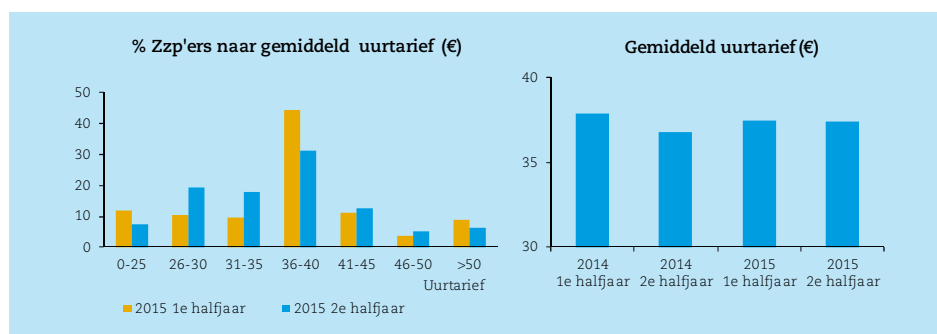
Zzp'ers in de infrasector werkten in het tweede halfjaar van 2015, 22 van de 26 weken. Hiermee is het gemiddeld aantal gewerkte weken ten opzichte van de eerste helft van 2015 met drie weken toegenomen. In de verdeling van het aantal zzp'ers naar gewerkte weken is te zien dat de toename van het gemiddelde veroorzaakt wordt door een verschuiving naar meer gewerkte weken. Zo nam het aandeel zzp'ers dat meer dan 21 weken werkte met 18 procentpunt toe en daalde vooral het percentage zzp'ers dat tussen de 0 en 10 weken werkte fors (15 procentpunt) ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015.

6.3 Uurtarieven

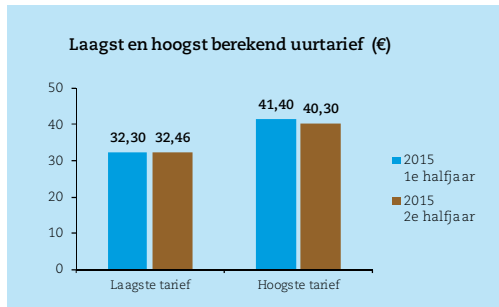
Gemiddeld uurtarief is stabiel

Het gemiddelde uurtarief van zzp'ers in de infrasector is nagenoeg gelijk gebleven. In de tweede helft van 2015 bedroeg het gemiddelde tarief € 37,43. In de eerste helft van 2015 lag het gemiddelde tarief slechts € 0,02 hoger op € 37,45. In de tweede helft van 2015 kenden de tarieven in de infrasector net als een halfjaar eerder een grote spreiding. Verder valt op dat het aandeel zzp'ers dat het modale tarief (€ 36 en € 40) in rekening bracht afgenomen is. Hiertegenover stond een toename van het aandeel zzp'ers dat een tarief tussen € 26 en € 35 en tussen € 41 en € 50 in rekening bracht. Door deze tegen elkaar inwerkende ontwikkelingen bleef het gemiddelde tarief per saldo stabiel.

Laagste tarief stijgt licht, hoogste tarief daalt

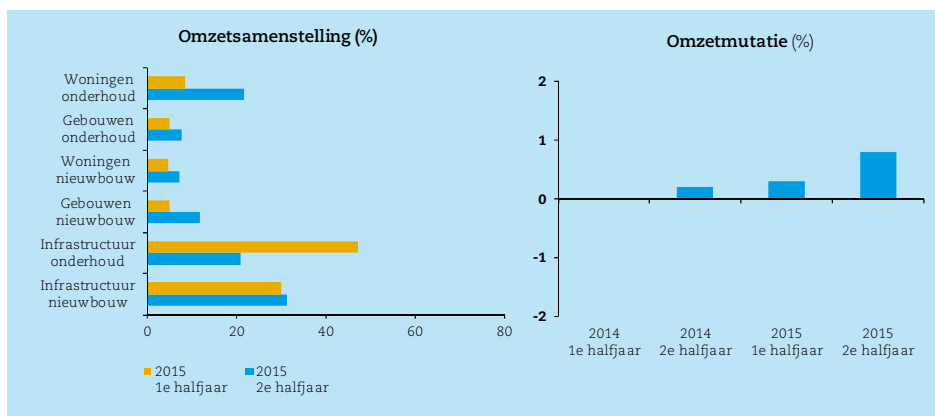
Anders dan in de algemene bouw en in de gespecialiseerde bouw waarin de laagste en hoogste uurtarieven daalden, steeg het laagste uurtarief in de infrasector licht ten opzichte van de eerste helft van 2015 (+ € 0,16). Het hoogste uurtarief daalde daarentegen van € 41,40 in de eerste helft van 2015 naar € 40,30 in de tweede helft van 2015. Het verschil tussen het hoogste en laagste tarief nam wel af van € 9,10 naar € 7,84.

6.4 Omzet en bruto inkomen

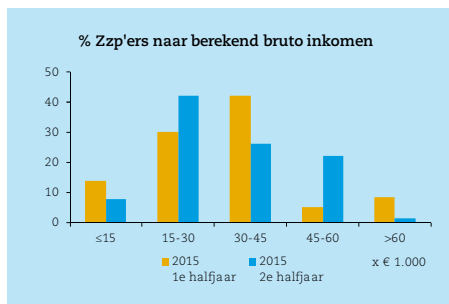
Omzetgroei neemt toe

De omzetgroei gemeten ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder nam in de tweede helft van 2015 licht toe vergeleken met de eerste helft van 2015. Zo bedroeg de nominale omzetgroei (inclusief prijsveranderingen) 0,8% in de laatste zes maanden van 2015 (gemeten ten opzichte van dezelfde periode in 2014) en was dit 0,3% in de eerste zes maanden van 2015 (gemeten ten opzichte van dezelfde periode in 2014). Wat opvalt in de omzetsamenstelling is dat zzp'ers in de infrasector in de tweede helft van 2015 minder omzet uit hun eigen sector haalden (nieuwbouw en onderhoud van infrastructurele werken, - 25 procentpunt). Daartegenover stond een toename van de omzet uit het onderhoud en de nieuwbouw van woningen en gebouwen. Ondanks de toename uit de algemene bouw was het grootste deel van de omzet (52%) nog steeds afkomstig uit de infrasector zelf.

Berekende bruto inkomen is stabiel

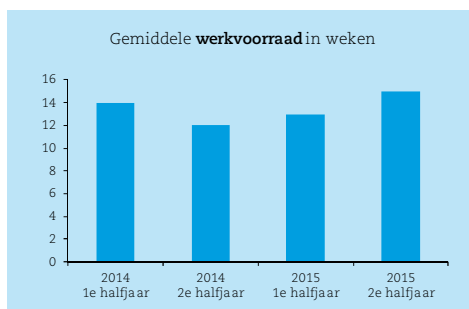
In de tweede helft van 2015 bleef het berekende bruto jaarinkomen van zzp'ers in de infrasector ongeveer gelijk aan dat van de eerste helft van 2015. In beide perioden bedroeg het bruto inkomen zo'n € 33.000. In de verdeling van zzp'ers naar inkomen zijn verschillende tegen elkaar inwerkende verschuivingen zichtbaar waardoor het inkomen per saldo gelijk gebleven is. Zo verschoof de modale inkomensklasse in de tweede helft van 2015 naar een lagere inkomensklasse (van € 30.000 tot € 45.000 naar € 15.000 tot € 30.000), maar nam het aandeel zzp'ers dat een hoog inkomen had (tussen de € 45.000 en € 60.000) sterk toe (17 procentpunt).

6.5 Orderportefeuille

Werkvoorraad neemt sterk toe

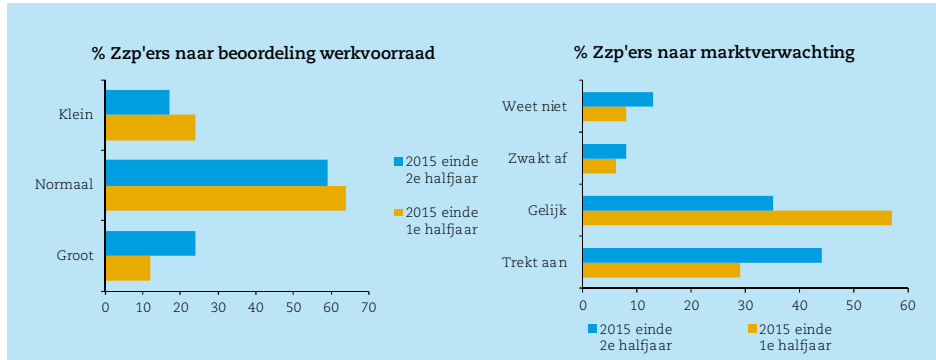
De gemiddelde werkvoorraad van zzp'ers in de infrasector bedroeg aan het eind van 2015 gemiddeld 15 weken. Hiermee is de werkvoorraad in vergelijking met de eerste helft van 2015 met twee weken gestegen. Ondanks de gestegen werkvoorraad gaf een groter aandeel zzp'ers in de infrasector (+17 procentpunt) aan dat de werkvoorraad lager was (37%). Daarentegen was voor de meerderheid van de zzp'ers in de infrasector (63%) de werkvoorraad nog steeds gelijk of groter.

Zzp'ers in de gww zijn positief over werkvoorraad en markt

De toename van de werkvoorraad heeft zijn weerslag op de beoordeling van de werkvoorraad. Deze werd aan het eind van 2015 meer als groot en minder als klein beschouwd dan een halfjaar eerder. Van de zzp'ers in de infrasector beoordeelde 24% zijn werkvoorraad groot en 17% beschouwde zijn werkvoorraad klein. In de eerste helft van 2015 was dit respectievelijk 7% groot en 30% klein. Het merendeel (59%) van de zzp'ers beoordeelde zijn werkvoorraad aan het eind van 2015 nog steeds als normaal.

De verwachtingen voor de toekomst van de inframarkt zijn overwegend positief. Zo verwachten de meeste zzp'ers in de infrasector (44%) dat de markt aan zal trekken en nam dit percentage toe ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015 (+15 procentpunt).

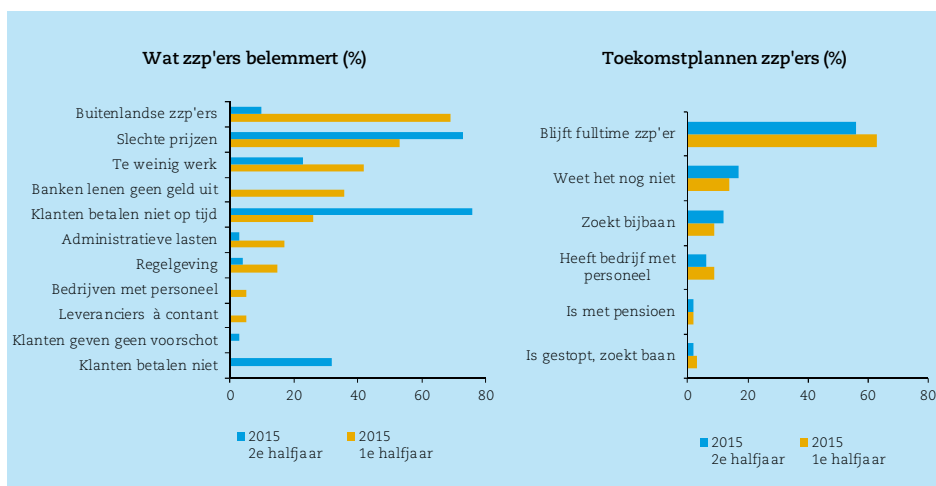

6.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Banken die geen geld uitlenen, te weinig werk en buitenlandse concurrentie fors minder belemmerend

Een ruime meerderheid (84%) van de zzp'ers in de infrasector ondervond in de tweede helft van 2015, net als in de andere sectoren, geen belemmeringen in het uitvoeren van hun werk. De zzp'ers die wel belemmeringen ondervonden, gaven aan dat vooral concurrentie uit het buitenland en te weinig werk veel minder als belemmering ervaren werden. Banken die geen geld uitlenen, vormden zelfs helemaal geen belemmering meer. Slechte prijzen, klanten die niet betalen en klanten die niet op tijd betalen werden daarentegen in toenemende mate als belemmering gezien.

De meeste zzp'ers (56%) in de infrasector gaven aan zzp'er te willen blijven. Dit aandeel is ten opzichte van het eerste halfjaar van 2015 wel afgenomen (-17 procentpunt).

Bijlage

Voor het onderzoek is een steekproef getrokken van 10.000 zzp'ers uit een populatie van ruim 75.000 zzp'ers, die in november 2015 stonden ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel in Nederland en waarbij geen sprake was van non-mailing (totale populatie zzp'ers 120.000). De steekproef is gestratificeerd naar drie sectortypen conform de Standaard Bedrijfsindeling 2008 van het CBS. De responsgroep is ten opzichte van de steekproef representatief naar sectortype en regio. De omvang van de respons is gebruikelijk voor onderzoeken onder kleine ondernemers en ligt in lijn met die van eerdere onderzoeken onder zzp'ers. De uitkomsten zijn naar sector herwogen naar het totaal van de populatie.

Tabel A Samenstelling populatie, steekproef en responsgroep naar sectortype

Sectortype	Populatie*	%	Steekproef	%	Responsgroep	%
Algemene bouw (SBI 41)	48.100	43	3.500	35	89	30
Grond-, water- en wegebouw (SBI 42)	4.500	4	1.543	15	69	24
Gespecialiseerde bouw (SBI 43)	59.400	53	4.957	50	138	46
Totaal	112.000	100	10.000	100	296	100

*Betreft het gemiddelde aantal zzp'ers dat in 2015 in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel stond ingeschreven

Bron: EIB en CBS

Tabel B Samenstelling steekproefpopulatie en responsgroep naar regio, procenten

Regio	Steekproef	Responsgroep
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	10,1	13,2
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	20,4	22,7
West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht)	45,4	39,0
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	24,1	25,1
Totaal	100,0	100,0

Bron: EIB en KvK

Begrippenlijst

Bezettingsgraad

Het werkelijk aantal gewerkte uren afgezet tegen dat wat mogelijk geweest zou zijn bij volledige bezetting

Bruto inkomen

Gemiddeld aantal gewerkte uren per week x gemiddeld aantal gewerkte weken x gemiddeld uurtarief in het eerste en tweede halfjaar van 2015

Gewerkte uren

Gemiddeld aantal gewerkte uren per week in het eerste en tweede halfjaar van 2015

Gewerkte weken

Aantal gewerkte weken in het eerste en tweede halfjaar van 2015

Uurtarief

Gemiddeld bruto uurtarief, inclusief opslagen algemene kosten, risico en winst in het eerste en tweede halfjaar van 2015

The logo for the Economisch Instituut voor de Bouw (eib) features the lowercase letters 'eib' in a bold, blue, sans-serif font. The 'e' and 'i' are connected, and the 'b' is slightly larger and positioned to the right.

Economisch Instituut
voor de Bouw

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam

t (020) 205 16 00

eib@eib.nl

www.eib.nl